

ANALIZA BONITETNIH INFORMACIJA OBRAZACA BON-1 I BONPLUS

Kutija, Petra

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:074472>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-18**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**ANALIZA BONITETNIH INFORMACIJA
OBRAZACA BON-1 I BONPLUS**

Mentor:
doc.dr.sc. Ivana Dropulić

Student:
Petra Kutija

Split, rujan, 2016.

SADRŽAJ:

1. UVOD	1
1.1. Definiranje problema	1
1.2. Cilj rada	1
1.3. Metode rada	2
1.4. Struktura rada	2
2. ZNAČENJE I ULOGA BONITETNIH INFORMACIJA	3
2.1. Pojmovno određenje boniteta i bonitetnih informacija	3
2.2. Značajke boniteta i bonitetnih informacija	4
2.3. Provođenje analize ocjene boniteta	5
2.4. Značajke obrazaca BON-1 I BONPLUS	7
2.4.1. Pokazatelji poslovanja iz informacije o bonitetu BON-1.....	8
2.4.2. Pokazatelji poslovanja iz informacije o bonitetu BONPLUS.....	13
3. ANALIZA BONITETNIH INFORMACIJA NA PRIMJERU OBRAZACA BON-1 I BONPLUS	16
3.1. Obrazac BON-1 na primjeru poduzeća Naš mali centar d.o.o.	17
3.2. Obrazac BONPLUS na primjeru poduzeća Metrokon d.o.o.	26
4. ZAKLJUČAK	33
POPIS LITERATURE	35
PRILOZI	37
SAŽETAK	39
SUMMARY	40

1. UVOD

Bonitet je jedan od ključnih pokazatelja koji ima veliku ulogu u donošenju bitnih poslovnih odluka.

On ima ulogu da na temelju kvalitetne cjeline različitih ekonomskih događaja i procesa u poduzeću, procijeni hoće li određeno poduzeće imati dovoljan potencijal da se u njega dodatno ulažu sredstva, s obzirom na dosadašnji način poslovanja poduzeća. Kako bi se došlo do kvalitetnih podataka prilikom istraživanja boniteta tvrtke, pregledavaju se poslovne knjige, planovi u kraćoj i dužoj budućnosti i slično.

1.1. Definiranje problema

Bonitetne informacije imaju svoju ulogu i značaj u poslovnom odlučivanju koje je potrebno identificirati i opisati na primjeru obrazaca BON-1 i BON PLUS. Kako bi se što lakše došlo do pouzdanih informacija o mogućim poslovnim partnerima, razvijeni su bonitetni obrasci. Prvenstvena uloga bonitetnih informacija je ocjena i analiza mogućih poslovnih rizika koji se mogu pojaviti za poduzeće.

1.2. Cilj rada

Cilj rada je identificirati i opisati ključne elemente obrazaca BON-1 i BONPLUS te specifičnost dobivenih bonitetnih informacija za poslovno odlučivanje. Ovi obrasci iznimno su bitni za poduzetnika kod odabira poslovnog partnera s kojim namjerava poslovati u budućnosti, jer je iz njih vidljivo kako to poduzeće posluje. Važno je da se izabere kvalitetan poslovni partner s kojim će poslovanje biti najmanje rizično, koji izvršava i izvršavat će sve ugovorom preuzete obveze.

1.3. Metode rada

Prilikom izrade ovoga rada korištena je metoda indukcije i dedukcije, metoda analize, metoda sinteze, komparativna metoda i studija slučaja.

Metoda indukcije i dedukcije odnosi se na opis temeljnih pojmova kako bi se detaljnije pojasnila tematika ovoga rada, objašnjenje činjenica i zakona dok se metoda analize odnosi na analizu financijskih rezultata obrazaca BON-1 i BONPLUS.

Komparativna metoda uspoređuje rezultate odabranih poduzeća preko obrazaca BON-1 i BONPLUS te provodi analizu financijske dokumentacije na primjeru stvarnih poduzeća i njihovoga poslovanja.

1.4. Struktura rada

Ovaj završni rad strukturno je podijeljen u četiri tematskih međusobno povezana dijela rada koji zajedno obrađuju temu „*Analiza bonitetnih informacija obrazaca BON-1 i BONPLUS*“.

U prvom dijelu, „*Uvodu*“, određen je problem i predmet rada, postavljeni su svrha i ciljevi rada, navedene su metode koje su korištene prilikom istraživanja te sažeti prikaz strukture rada.

U drugom dijelu pod naslovom „*Značenje i uloga bonitetnih informacija*“, obrađeno je pojmovno određenje boniteta i bonitetnih informacija, ključne značajke boniteta i bonitetnih informacija, provođenje analize ocjene boniteta te značajke obrazaca BON-1 i BONPLUS.

„*Analiza bonitetnih informacija na primjeru obrazaca BON-1 i BONPLUS*“ je naslov trećeg dijela u kojem je provedena analiza obrazaca BON-1 I BONPLUS na primjeru odabranih poduzeća kako bi se utvrdila važnost tih obrazaca.

U „*zaključku*“, kao završnom dijelu rada, izložena je sinteza cjelokupnog rada i provedenog istraživanja te su navedene najvažnije spoznaje do kojih se došlo prilikom izrade ovog završnog rada.

2. ZNAČENJE I ULOGA BONITETNIH INFORMACIJA

Vrlo usko i vrlo pojednostavljeno shvaćanje boniteta poduzeća svodi se na solventnost poduzeća, a ocjena boniteta poduzeća na ocjenu vjerojatnosti nastupanja insolventnosti, odnosno na prognozu insolventnosti. Prema ovom shvaćanju, poduzeće ima dobar bonitet ukoliko pravodobno podmiruje dospjele obveze. Ukoliko poduzeće ne može pravodobno podmiriti svoje dospjele obveze pretpostavlja se da je insolventno.¹

U nastavku će biti pojašnjeno pojmovno određenje boniteta i bonitetnih informacija, ključne značajke boniteta i bonitetnih informacija, provođenje analize ocjene boniteta te značajke obrazaca BON-1 i BONPLUS.

2.1. Pojmovno određenje boniteta i bonitetnih informacija

Pojam bonitet potječe od latinske, tj., francuske riječi bonitas koja znači dobrota ili valjanost. Ipak, kada je riječ o trgovačkom kontekstu, tada taj pojam predstavlja sposobnost plaćanja. Usko povezan pojam s bonitetom je i pojam bonitet poduzeća (engl. creditworthiness) koji predstavlja ocjenu vjerojatnosti nastupanja insolventnosti poduzeća u budućnosti, što je širi oblik shvaćanja ocjena likvidnosti i kreditne sposobnosti. U najširem smislu, taj pojam predstavlja sveobuhvatnu ocjenu koja se temelji na analizi završnoga računa i cjelokupne situacije u poduzeću.²

Kada se radi o najširem smislu toga termina, tada se ocjena boniteta odnosi i na ocjenu ekonomskih pojava i situacija u poduzeću, nekih oznaka neopipljivih sigurnosti s obzirom na brend tvrtke, unutarnju vrijednost tvrtke te specifične oznake koje u sebi sadrže i ocjenu likvidnosti i kreditne sposobnosti poduzeća.³

Najšire shvaćanje boniteta, kao kvalitete cjeline ekonomskih pojava i procesa u poduzeću, temelji se na ocjeni potencijala. Polazi se od analize završnih računa te se korištenjem

¹ Bahtijarević-Šiber, F. (2001.): "Leksikon menadžmenta", Zagreb: Masmedia, str. 356.

² Ibid., str. 356.

³ Bahtijarević-Šiber, F. (2001.), op.cit., str. 357.

dinamičkih i prognostičkih pokazatelja nastoje otkriti slabe i jake strane poduzeća vidljive u njegovim završnim računima.⁴

Bonitet ima ulogu da na temelju kvalitetne cjeline različitih ekonomskih događaja i procesa u poduzeću, procijeni hoće li to poduzeće imati potencijala za dodatno ulaganje sredstava s obzirom na način poslovanja tvrtke. Tokom istraživanja boniteta tvrtke pregledavaju se poslovne knjige, planovi u kraćoj i dužoj budućnosti i slično. Na bonitet poduzeća značajan utjecaj imaju i kvaliteta i realnost razvojnih programa, stupanj iskorištenosti kapaciteta, nivo produktivnosti rada, kvaliteta investicijskih programa, razvijenost poslovnih funkcija i slično.⁵

2.2. Značajke boniteta i bonitetnih informacija

Svakako se može istaknuti kako je provjera boniteta u uvjetima krajnje nelikvidnog gospodarstva iznimno bitan postupak kojemu treba posvetiti posebnu pozornost. Prije uspostavljanja novih poslovnih odnosa, ali i održavanja postojećih poslovnih odnosa vrlo je bitan kontrolni postupak ispitivanje boniteta novih ili postojećih poslovnih partnera. Naime, prije svake isporuke svojih proizvoda i usluga poduzetnici trebaju biti svjesni činjenice da u rizičnom poslovnom okruženju mogu biti suočeni s mogućnošću nenaplate od nelikvidnih poslovnih partnera.⁶

Ocjena boniteta neke tvrtke može se temeljiti samo na analizi pokazatelja koji se odnose na to da li će tvrtka moći ispunjavati svoje obveze, ali se može odnositi i na neke pokazatelje trenutnog položaja tvrtke na tržištu. Bonitet poduzeća ne može se izjednačiti sa njegovom likvidnošću.⁷

Procjena boniteta je u današnje vrijeme suvremeni, informacijski proces. Postoji obrnuti razmjer između bonitetnih informacija i rizičnosti posla- relevantne informacije osvjetljavaju rizičnost posla i time smanjuju mogućnost nastupa nepredviđenih negativnih ishoda u

⁴ Ibid., str. 358.

⁵ Kovačević, J. (1991.): "Prilog analizi kreditne sposobnosti", Financijska praksa- časopis za financijsku teoriju i praksu, Vol. 15., No.1-2., str. 23.

⁶ Bešvir, B. (2010.): "Bonitest- brza provjera boniteta poduzetnika", Računovodstvo, revizija i financije, Vol. 11., No.10., str. 96.

⁷ Kovačević, J. (1991.), op.cit., str. 23.

budućnosti. I obrnuto, bez bonitetnih informacija ostaje se u potpunoj neizvjesnosti o budućem tijeku i ishodima poslova.⁸

Poduzeće može biti nelikvidno u određenom vremenskom periodu, a da se pri tome izvedu pozitivne ocjene o njegovom bonitetu. Stoga ne čudi činjenica da se u praksi prave česte greške, koje se ogledaju u svođenju ocjene boniteta na analizu mogućnosti zaduženja preduzeća i analizu pokrića zaduženja nepokretnom imovinom, potraživanjima, pokretnim stvarima ili nekim oblikom jamstva. Upravo iz tih razloga, bonitet preduzeća uvijek obuhvaća mogućnost realizacije poduzeća, stupanj naplativosti njegovih potraživanja, sigurnost plasmana u to poduzeće, njegovu kreditnu sposobnost, ali i dosta širu dimenziju kojoj treba dati značajniju pažnju.⁹

Može se reći da su dva temeljna razloga za korištenje bonitetnih informacija:¹⁰

- dokazivanje financijske sposobnosti poduzeća (taj razlog se koristi kao dokaz financijske sposobnosti kod zahtjeva za kredite i kao dokaz financijske sposobnosti natječajnim postupcima),
- procjena (provjera) financijske sposobnosti poslovnih partnera (sadašnjih i potencijalnih/budućih).

Ako se informaciju o bonitetu koristi za procjenu poslovnog partnera, tj. za donošenje poslovne odluke o tome uspostaviti poslovne odnose ili ne, očekuje se da ona sadržava informacije o očekivanom riziku, tj. odgovor na pitanje treba li se tražiti dodatna jamstva za osiguranje naplate prodane robe ili obavljenju uslugu.¹¹

2.3. Provođenje analize ocjene boniteta

Rejting ima veliku važnost za pridobivanje i vezanje kupaca i suradnika, za postizanje boljih uvjeta nabave kod dobavljačeva, za banke u svrhu osiguranja kapitala i postizanja boljih uvjeta dobivanja kapitala, za medije radi boljeg prezentiranja tvrtke, za burzu radi uspješnog

⁸ Nesek, D. (2001.): "Važnost bonitetnih informacije u poslovanja", Vol. 7., str. 107-109.

⁹ Tomašević, J. (2004.): "Novac i kredit", Zagreb: Dom i Svijet, str. 12.

¹⁰ Kavur, V. (2013.): "Bonitetne informacije za procjenu rizika poslovnog odnosa", Računovodstvo, revizija i financije, Vol. 5., No.13., str. 91.

¹¹ Ibid., str. 91.

uključivanja te za olakšanje moguće akvizicije i spajanja. Rejting kao suvremena ocjena boniteta bitno osvjetljava šanse i rizike nekog poduzetnika te pridonosi predusretanju poslovne krize.¹²

Instrumenti analize i ocjene boniteta moraju omogućiti istraživanje simptoma krize, budući da uklanjanje uzroka krize i njeno ovladavanje u ranoj fazi ima velike izgleda za uspjeh. Instrumenti ocjene boniteta sustavno rasvjetljavaju područja rizika i simptome moguće krize. Analizom i ocjenom boniteta nastoje se upoznati poslovni rizici te locirati njihovi uzroci.

Poznati instrumenti analize boniteta su:¹³

- analiza godišnjih računa, uobičajeno nazvana analiza bilance- omogućuje ocjenu imovinskog stanja i uspjeha poduzeća,
- analiza poslovanja tijekom poslovne godine,
- analiza konta (računa u banci),
- pregledavanje posla na licu mjesta,
- analiza grane,
- postupak rejtinga.

Cilj poslovanja svakog poduzeća je ostvarivanje dobiti, a ona se ostvaruje poslovanjem na tržištu s poslovnim partnerima s kojima se sklapaju i provode poslovni aranžmani. U tom aspektu se uvijek mogu pojaviti problemi koji će manje ili više utjecati na rezultate poslovanja. Najveći problem proizlazi iz situacije u kojoj poslovni partner iz bilo kojih razloga ne bude mogao izvršiti svoju preuzetu obvezu. Da bi se smanjio rizik od partnera koji neće moći izvršiti preuzete ugovorne obveze, potrebno je provjeriti, istražiti i analizirati bonitet poslovnih partnera s ciljem izbora najpovoljnijeg poslovnog partnera sa stajališta boniteta.¹⁴

Za realnu ocjenu gospodarskog stanja poduzeća bitna je i ocjena opće situacije u gospodarskoj grani u kojoj poduzeće posluje te pozicija poduzeća unutar gospodarske grane. Analizu boniteta dakle čini analiza i ocjena poslovnih rizika koji se mogu grupirati u četiri osnovne

¹² Osmanagić Bedenik, N. (2003.): "Rejting kao suvremeni instrument ocjene bonitetu", Računovodstvo, revizija i financije, Vol. 10., str. 74.

¹³ Osmanagić Bedenik, N. (2003.): "Instrumenti analize i ocjene boniteta", Računovodstvo, revizija i financije, Vol. 9., str. 67.

¹⁴ Ljubić, D. (2004.): „Modeli za ocjenu boniteta poslovnih partnera“, Računovodstvo revizija i financije, RRiF plus, Vol.6., str. 52.

grupe: konkurentski rizici i rizici poduzeća, ekonomsko-financijski rizici, struktura poduzeća i pravni rizici te kvaliteta menadžmenta.¹⁵

Danas u suvremenim tržišno-orijentiranim financijskim tržištima, velike kompanije dobrog rejtinga i boniteta izlaze na tržište kapitala samostalno, izdaju financijske instrumente koji se zbog visokih ocjena boniteta jednostavno i efikasno rasprodaju na tržištu pod povoljnim uvjetima. Upravo na taj način, tvrtke/korporacije se samostalno zadužuju na tržištu kapitala. U svijetu je danas u intenzivnoj primjeni tehnika sekuritizacije potraživanja koja također dovodi do povezivanja jeftinijih izvora financiranja i tržišta kapitala, a koristi se za poduzeća koja nisu dobrog boniteta.¹⁶

2.4. Značajke obrazaca BON-1 I BONPLUS

BON-1 i BONPLUS su obrasci koji sadrže potrebne podatke za provjeru boniteta poslovnog subjekta. Iste se može zatražiti od Financijske agencije, ispunjavanjem zahtjeva za izdavanje informacije o bonitetu/solventnosti (Prilog 1).

BON-1 je obrazac FINA-e koji je jedan od osnovnih izvora podataka koji mogu poslužiti pri ocjeni boniteta. U uvodnom se dijelu obrasca nalaze opći podatci o društvu, podrazred kojem društvo pripada te odnosi u tom podrazredu tj. broj dobitaša i gubitaša. Svaki navedeni pokazatelj ili podatak uspoređuje se sa svim poduzetnicima u podrazredu te s poduzetnicima jednake veličine u podrazredu.¹⁷

BONPLUS je, za razlike od obrazaca BON-1, proširena i bogatija verzija bonitetne informacije koja sadrži još kvalitetnije, jasnije, preglednije te lako razumljive podatke i informacije, koje mogu pomoći u poslovnom odlučivanju. Obrazac BONPLUS je kvalitetna bonitetna informacija koja sadrži i konačnu ocjenu financijskog rejtinga, odnosno procjenu,

¹⁵ Osmanagić Bedenik, N. (2003.): "Križa kao šansa", Zagreb: Školska knjiga, str. 90.

¹⁶ Dumičić, K., et.al. (2006.): „Primjena odabranih statističkih metoda u ispitivanju karakteristika korištenja bankovnih usluga financijskog savjetovanja od strane poduzeća u Hrvatskoj“, Vol.6., Ekonomski fakultet u Zagrebu, str. 4.

¹⁷ Pervan, I., Peko, B. (2008.): "Financijski pokazatelji u bankarskim modelima za procjenu boniteta trgovačkih društava", Računovodstvo, revizija i financije, Vol. 9., str. 38.

predviđanje buduće sposobnosti poduzetnika da svoje obveze ispunjava u preuzetim rokovima iskazanu ocjenom od 1 do 10, prema Fininoj rejting skali.¹⁸

U nastavku će biti detaljnije pojašnjeni pokazatelji poslovanja iz informacije o bonitetu BON-1 te pokazatelji poslovanja iz informacije o bonitetu BONPLUS.

2.4.1. Pokazatelji poslovanja iz informacije o bonitetu BON-1

BON-1 na hrvatskom, engleskom i njemačkom jeziku može se dobiti:¹⁹

- putem internetskog servisa WEB-BON (korištenjem FINA e-kartice),
- u svim Fininim poslovnim jedinicama, osobno ili putem telefaksa.

Informacija o bonitetu BON-1 sadrži opće podatke o poduzetniku, podatke i pokazatelje o njegovu poslovanju u protekle dvije godine, kretanje broja zaposlenih i njihove prosječne plaće, stanje novčanih sredstava tijekom protekle godine, rang tvrtke u razredu, tj. u odnosnoj djelatnosti, objašnjenja navedenih pokazatelja.²⁰

Tablica 1: Prvi dio obrasca BON-1, opći podaci o poduzetniku

Naziv poduzetnika	
Adresa	
Osobni identifikacijski broj (Porezna uprava)	
Matični broj	
Oblik vlasništva	
Veličina	
Naziv razreda djelatnosti (šifra NKD)	
Broj poduzetnika u razredu	
Broj poduzetnika iste veličine u razredu	
Broj gubitaša u razredu	
Broj dobitaša u razredu	

Izvor: obrada autora prema podacima sa stranice Financijska agencija- <http://www.fina.hr/Default.aspx?art=8965> (25.08.2016.)

¹⁸ Vujević, I. (2005.), op.cit, str. 35.

¹⁹ Financijska agencija- <http://www.fina.hr/Default.aspx?art=8965> (25.08.2016.)

²⁰ Ibid.

Kao što je vidljivo u tablici 1, osnovni podaci sadrže naziv poduzetnika, adresu, OIB, matični broj, oblik vlasništva poduzeća, veličinu poduzeća, NKD klasifikaciju, broj poduzetnika u razredu, broj poduzetnika iste veličine u razredu te broj gubitaša i broj dobitaša.

Nakon osnovnih podataka, slijede podaci i pokazatelji poslovanja, što je prikazano u tablici 2.

Tablica 2: Podaci i pokazatelji poslovanja

Opis	Godina		Rang poduzetnika u razredu 2015. godine	
	2014.	2015.	Među svim poduzetnicima	Među poduzetnicima iste veličine
A. Podaci o imovini i izvorima sredstava				
1. Vrijednost ukupne imovine				
2. Dugotrajna imovina				
3. Kratkotrajna imovina				
3.1. Zalihe				
3.2. Potraživanja od kupaca				
3.3. Kratkotrajna financijska imovina				
4. Kapital i rezerve				
5. Dugoročne obveze				
6. Kratkotrajne obveze				
6.1. Obveze prema dobavljačima				
6.1. Obveze prema kreditnim institucijama				
B. Financijski rezultati				
1. Ukupni prihodi				
2. Prihodi od prodaje na inozemnom tržištu				
3. Ukupni rashodi				
4. Dobit tekuće godine				
5. Gubitak tekuće godine				
C. Pokazatelji financijske stabilnosti, zaduženosti i likvidnosti				
1. Pokriće stalnih sredstava i zaliha, kapitalom i dugoročnim izvorima				
2. Udio kapitala u izvorima sredstava, u %				
3. Faktor zaduženosti, broj godina				
4. Koeficijent obrtaja ukupne imovine				
5. Koeficijent opće likvidnosti				
6. Vrijeme naplate kratkotrajnih potraživanja od kupaca, u danima				
7. Vezivanje zaliha, u danima				

D. Pokazatelji poslovne uspješnosti				
1. Odnos ukupnog prihoda i rashoda, koeficijent				
2. Udjel dobiti ili gubitka u ukupnom prihodu, u %				
3. Udjel dobiti ili gubitka u imovini, u %				
4. Dobit ili gubitak po zaposlenom, u kunama				

Izvor: obrada autora prema podacima sa stranice Financijska agencija- <http://www.fina.hr/Default.aspx?art=8965> (25.08.2016.)

Kao što je vidljivo u tablici 2, podaci i pokazatelji poslovanja odnose se na podatke o imovini i izvorima sredstava za poslovanje, financijske rezultate- prihode, rashode, dobit i gubitak tekuće godine, pokazatelje financijske stabilnosti, zaduženosti i likvidnosti te pokazatelje poslovne uspješnosti.

Do tih se pokazatelja dolazi analizom objavljenih godišnjih financijskih izvještaja analiziranih poduzeća. Temeljni financijski izvještaji ne daju dovoljno informacija kojima se može utvrditi i objektivno ocijeniti kvaliteta uspješnog poslovanja sa stajališta pojedinog čimbenika poslovanja i njihovog ukupnog utjecaja. Za dobre odluke u postizanju boljeg rezultata poslovanja, poslužit će pokazatelji uspješnosti poslovanja poduzeća prikazani na obrascu BON-1. Ovisno o vrsti informacija koju pojedini pokazatelji daju, mogu se razlikovati dvije skupine, i to pokazatelji uspješnosti i pokazatelji stabilnosti poslovanja poduzeća. Osim navedenih pokazatelja u teoriji i praksi spominju se još i pokazatelji aktivnosti.²¹

S obzirom na koristi od pokazatelja uspješnosti poslovanja poduzeća, za očekivati je da će u prvom redu vlasnici i menadžment prihvatiti i primjenjivati izložene pokazatelje uspješnosti poslovanja poduzeća. Za uspješno poslovanje poduzeća potrebno je da uprava (menadžeri) raspolažu dovoljnim znanjem o gospodarenju njima povjerenim resursima, financijskoj politici, financijskim izvještajima te pokazateljima uspješnosti poslovanja poduzeća.²²

²¹ Vujević, K., Balen, M. (2006.): „Pokazatelji uspješnosti poslovanja poduzeća pomorskoga prometa“, Pomorstvo, Scientific Journal of Maritime Research, Vol.20., No.2., str. 34.

²² Vujević, K., Balen, M. (2006.), op.cit., str. 34.

Treći dio svakog obrasca BON-1 su podaci o zaposlenima, prikazani u tablici 3.

Tablica 3: Podaci o zaposlenicima poduzeća

Razdoblje	Prosječan broj zaposlenih na bazi stanja krajem razdoblja	Prosječan broj zaposlenih na bazi sati rada	Prosječna mjesečna bruto plaća po zaposleniku na bazi sati rada
2012.			
2013.			
2014.			
I.-IX. 2015.			

Izvor: obrada autora prema podacima sa stranice Financijska agencija- <http://www.fina.hr/Default.aspx?art=8965> (25.08.2016.)

Kao što je vidljivo u tablici 3, u trećem djelu obrasca BON-1 prikazan je prosječan broj zaposlenih na bazi stanja krajem razdoblja, prosječan broj zaposlenih na bazi sati rada te prosječna mjesečna bruto plaća po zaposleniku na bazi sati rada.

Četvrti dio obrasca daje informacije o podacima o poslovanju analiziranog poduzeća.

Tablica 4: Informacije o podacima o poslovanju poduzeća

Opis	Razdoblje	
	I.-IX. 2014.	I.-IX. 2015.
1. Ukupni prihodi		
2. Ukupni rashodi		
3. Prihodi od prodaje u inozemstvu		
4. Predujmovi poreza na dobit		
5. Vrijednost ostvarenih investicija u dugotrajnu imovinu		
Opis	stanje 01.01.2015.	stanje 30.09.2015.
6. Zalihe		
7. Potraživanja od kupaca		
8. Obveze prema dobavljačima		

Izvor: obrada autora prema podacima sa stranice Financijska agencija- <http://www.fina.hr/Default.aspx?art=8965> (25.08.2016.)

Kao što je vidljivo u tablici 4, u ovom djelu obrasca iskazani su ukupni prihodi i ukupni rashodi promatranog poduzeća u analiziranom razdoblju. Također, iskazani su prihodi od prodaje u inozemstvu, predujmovi poreza, vrijednost ostvarenih investicija, zalihe,

potraživanja od kupaca te obveze prema dobavljačima. Zadnji dio ovoga obrasca obrađuje stanje novčanih sredstava, što je prikazano u tablici 5.

Tablica 5: Stanje novčanih sredstava

Stanje na dan	Iznosi u kunama, bez lipa
31.XII.2014.	
31.III. 2015.	
30.VI.2015.	
30.IX. 2015.	

Izvor: obrada autora prema podacima sa stranice Financijska agencija- <http://www.fina.hr/Default.aspx?art=8965> (25.08.2016.)

Kao što je vidljivo u tablici 5, ovdje je prikazano financijsko stanje poduzeća tokom promatrane godine.

Svakako se može zaključiti kako BON-1 daje relevantne informacije o poslovanju poduzeća. Bonitetna informacija, koju pruža obrazac BON-1, temelji se na podacima godišnjih financijskih i tromjesečnih statističkih izvještaja. Ostvarenja poduzetnika uspoređuju se s ostvarenjima svih poduzetnika u razredu te svih poduzetnika jednake veličine u razredu. (II. A. i II. B.). Što je rang poduzetnika viši, to je on u boljem položaju, osim kad ima gubitak veći od kapitala (II. A. 4.) i kad ima gubitak nakon oporezivanja (II. B. 5.). Mjerila za ocjenu boniteta u pogledu pokazatelja prikazanih pod II. C. i II. D. su dvojaka, jer se pojedini pokazatelj izračunan za poduzetnika promatra u odnosu na prosjek razreda odnosno odgovarajuće skupine po veličini unutar razreda, ali i u odnosu na optimalnu vrijednost određenog pokazatelja.²³

²³ Financijska agencija (2014.): „Objašnjenja pokazatelja poslovanja iz informacije o bonitetu BON-1“, Zagreb: Financijska agencija, str. 1.

2.4.2. Pokazatelji poslovanja iz informacije o bonitetu BONPLUS

Za razliku od obrasca BON-1, BONPLUS je verzija bonitetne informacije koja sadrži još kvalitetnije, jasnije, preglednije te lako razumljive podatke i informacije koje mogu pomoći poduzećima u poslovnom odlučivanju. Svaki obrazac BONPLUS se sastoji od tri ključna djela- osnovni podaci o poduzetniku, financijske informacije, ocjena financijskog rejtinga.

U tablici 6 je prikazan prvi dio obrasca BON PLUS, opći podaci o poduzetniku.

Tablica 6: Prvi dio obrasca BON PLUS, opći podaci o poduzetniku

Naziv poduzetnika	
Skraćeni naziv poduzetnika	
Adresa	
Osobni identifikacijski broj (Porezna uprava)	
Matični broj (DZS)	
Oblik vlasništva	
Veličina	
Poslovna banka	
Broj zaposlenih u 2015. godini	
Upisani kapital (u kunama)	
Vrijednost izvoza u 2015. godini (u kunama)	
Vrijednost uvoza u 2015. godini (u kunama)	
Godina osnivanja	
Pravni oblik	
Naziv razreda djelatnosti (šifra NKD)	
Članovi društva - osnivači Vlasnik/ortaci*	
Registarski sud Registarsko tijelo*	
Matični broj (iz Sudskog registra) Broj obrtnice/upisnika*	

Izvor: obrada autora prema podacima sa stranice Financijska agencija- <http://www.fina.hr/Default.aspx?art=8965> (25.08.2016.)

Osnovni podaci o poduzetniku sadrže sljedeće informacije- naziv poduzetnika, adresu, OIB i matični broj, oblik vlasništva i veličinu, poslovna banka u kojoj poduzeće posluje, broj zaposlenih, upisani kapital, vrijednost izvoza i uvoza, članove društva, kontakt podatke, predmet poslovanja, pregled transakcijskih računa.

U tablici 7 je prikazan drugi dio obrasca BON PLUS, financijski pokazatelji poduzeća.

Tablica 7: drugi dio obrasca BON PLUS, financijski pokazatelji poduzeća.

Opis	2013.	2014.	2015.
A. Imovina i izvori sredstava krajem poslovne godine	Iznosi u kunama	Iznosi u kunama	Iznosi u kunama
1. Vrijednost ukupne imovine			
2. Dugotrajna imovina			
3. Kratkotrajna imovina			
3.1. Potraživanja od kupaca			
3.2. Novčana sredstva			
4. Gubitak iznad visine kapitala			
5. Kapital i rezerve			
6. Dugoročne obveze			
7. Kratkoročne obveze			
7.1. Obveze prema dobavljačima			
7.2. Obveze prema kreditnim institucijama			
B. Financijski rezultati			
1. Ukupni prihod			
2. Ukupni rashod			
3. Dobit nakon oporezivanja			
4. Gubitak nakon oporezivanja			
C. Pokazatelji poslovanja			
1. Stopa vlastitog kapitala, u %			
2. Ekonomičnost ukupnog poslovanja, koeficijent			
3. Rentabilnost ulaganja, u %			
4. Koeficijent opće likvidnosti			
5. Koeficijent obrta ukupne imovine			

Izvor: obrada autora prema podacima sa stranice Financijska agencija- <http://www.fina.hr/Default.aspx?art=8965> (25.08.2016.)

Nakon osnovnih informacija o poduzeću slijede financijski pokazatelji poduzeća- imovina i izvori sredstava krajem poslovne godine, financijski rezultati, pokazatelji poslovanja za razdoblje od tri godine.

Ključni dio obrasca BONPLUS je skala ocjena rejtinga, prikazana u tablici 8.

Tablica 8: Skala ocjena rejtinga

Razred	Fitch	Opis	Finina ocjena rejtinga
1	AAA AA+	Najviša kvaliteta poslovanja, vjerojatnost zastoja u plaćanjima do 2,5%.	1
2	AA AA-	Vrlo visoka kvaliteta poslovanja, vjerojatnost zastoja u plaćanjima 2,5% do 5,0%.	2
3	A+	Vrlo dobra kvaliteta poslovanja, vjerojatnost zastoja u plaćanjima od 5 do 7,5%.	3
4	A A-	Solidna kvaliteta poslovanja, znatne promjene u okolnostima i okolini mogu oslabjeti poslovni subjekt, vjerojatnost zastoja u plaćanjima 7,5% do 10,0%.	4
5	BBB+ BBB	Prosječna kvaliteta poslovanja, ugroženo plaćanje kamata i dugova kod negativnog razvoja, prihvatljiv rizik, vjerojatnost zastoja u plaćanjima 10,0% do 15,0%.	5
6	BBB-	Niža kvaliteta poslovanja, granično prihvatljiv rizik, vjerojatnost zastoja u plaćanjima 15,0% do 20,0%.	6
7	BB+	Nesigurnost poslovanja, potreban oprez, vjerojatnost zastoja u plaćanjima 20,0% do 25,0%.	7
8	BB BB-	Slaba kvaliteta poslovanja, visoka nesigurnost poslovne suradnje, vjerojatnost zastoja u plaćanjima 25,0% do 30,0%.	8
9	B+ B	Nesigurna kvaliteta poslovanja, vrlo visoka nesigurnost poslovne suradnje, vjerojatnost zastoja u plaćanjima 30,0% do 35,0%.	9
10	-	Otežano ispunjavanje obveza, vjerojatnost zastoja u plaćanjima više od 35%.	10

Izvor: obrada autora prema podacima sa Financijska agencija (2014.): "BONPLUS- ogleđni primjerak", Zagreb: Financijska agencija, str. 7.

Kao što je vidljivo u tablici 8, skala ocjena rejtinga predstavlja procjenu buduće sposobnosti poduzetnika da svoje obveze ispunjava u preuzetim rokovima. Ocjena financijskog rejtinga može se koristiti za procjenu buduće poslovne suradnje i načina osiguranja plaćanja. Ocjena financijskog rejtinga dana je u rasponu od 1 do 10, te niža ocjena znači bolji financijski rejting.

3. ANALIZA BONITETNIH INFORMACIJA NA PRIMJERU OBRAZACA BON-1 I BONPLUS

Sama ocjena boniteta uglavnom se provodi na temelju prikazanih informacija koje može izdati Financijska agencija (FINA). Financijska agencija izdaje više oblika obrazaca s podacima, na temelju kojih se utvrđuje konačna ocjena boniteta. Najčešći obrasci su BON 1, BON 2 te BONPLUS. Obrasci s podacima namijenjeni su prvenstveno raznim pravnim osobama, imateljima računa u Financijskoj agenciji, a daju se za drugu pravnu osobu, s kojom naručitelj želi stupiti u neki poslovni odnos. Podaci koje FINA koristi za izradu bonitetnih informacija su podaci platnog prometa preko računa sudionika u FINA-i, te podaci statističkih izvještaja o poslovanju poduzetnika.²⁴

Svakako se mora naglasiti kako Financijska agencija nije u mogućnosti koristiti individualne podatke pojedinog poslovnog subjekta bez prethodne suglasnosti tog poslovnog subjekta te je stoga unaprijed donijela odluku pribaviti suglasnosti svakog pojedinog poduzetnika-trgovačkog društva tako da može koristiti podatke iz njegovog statističkog izvještaja o poslovanju, kao i podatke platnog prometa preko njegovog računa za izradu bonitetnih informacija, za potrebe njegovih poslovnih partnera bez da se na to pojedinačno traži dopuštenje kada se zatraže ti podaci.

Bonitetne informacije BONPLUS ili BON-1, koje izdaje Financijska agencija, mogu se koristiti kao dokaz financijske i gospodarske sposobnosti jer sadržavaju financijske podatke koji su sadržani u računu dobitka i gubitka te korisne pokazatelje, kao što su stopa vlastitog kapitala, ekonomičnost ukupnog poslovanja, rentabilnost ulaganja, koeficijent opće likvidnosti i dr. Osim toga, BONPLUS sadržava i podatke o solventnosti gospodarskog subjekta jer kroz ocjenu financijskog rejtinga procjenjuje njegovu solventnost u sljedećoj godini do predaje novoga financijskog izvještaja. Tom se ocjenom procjenjuje je li i ako jest, koliko je rizično poslovati s određenim gospodarskim subjektom.²⁵

²⁴ Grgatović, M. (2012.): "Ocjena boniteta poslovanja na primjeru poslovanja trgovačkog poduzeća „Rezal“ d.o.o.", Split: Ekonomski fakultet u Splitu, str. 24.

²⁵ Kavur, V. (2013.), op.cit., str. 92.

3.1. Obrazac BON-1 na primjeru poduzeća Naš mali centar d.o.o.

U tablici 9 su prikazani opći podaci o poduzeću Naš Mali centar d.o.o.

Tablica 9: Opći podaci o poduzeću Naš Mali centar d.o.o.

Naziv poduzetnika	NAŠ MALI CENTAR D.O.O.
Adresa	Zagreb, Aleja Kestenova 35
Osobni identifikacijski broj	39875404604
Matični broj	4253812
Oblik vlasništva	Poduzeće u privatnom vlasništvu
Veličina	Mali
Naziv razreda djelatnosti (šifra NKD)	Nespecijalizirana trgovina na veliko (4690)
Broj poduzetnika u razredu	8214
Broj poduzetnika iste veličine u razredu	8122
Broj gubitaka u razredu	2956
Broj dobitaka u razredu	5056

Izvor: obrada autora prema podacima sa stranice Financijska agencija- <http://www.fina.hr/Default.aspx?art=8965> (25.08.2016.)

Kao što je vidljivo u tablici 9 riječ je o poduzeću u privatnom vlasništvu koje je smješteno u Zagrebu. U razredu se nalazi 36% poduzeća koji posluju s gubitkom, te 61,5% poduzeća koji posluju s dobitkom.

U tablici 10, su prikazani podatci i pokazatelji poslovanja za prethodnu godinu poduzeća Naš mali centar d.o.o.

Tablica 10: Podatci i pokazatelji poslovanja poduzeća Naš mali centar d.o.o.

Opis	Godina		Rang poduzetnika u razredu u 2014	
	2013.	2014.	Među svim poduzetnicima	Među poduzetnicima iste veličine
A. Podatci o imovini i izvorima sredstava				
1. Vrijednost ukupne imovina	20.157.483	19.128.358	321	230
2. Dugotrajna imovina	10.443.556	11.541.818	197	137
3. Kratkotrajna imovina	9.731.927	7.586.540	532	442
3.1. Zalihe	847.343	386.115	2.003	1.920
3.2. Potraživanja od kupaca	515.448	303.802	2.395	2.304
3.3. Kratkotrajna financijska imovina	163.620	1.989.187	182	149

4. Kapital i rezerve	16.712.043	15.832.667	136	75
5. Dugoročne obveze	46.548	0	-	-
6. Kratkoročne obveze	3.321.297	3.234.377	908	817
6.1. Obveze prema dobavljačima	2.949.767	2.532.598	559	479
6.2. Obveze prema kreditnim institucijama	0	0	-	-
B. Financijski rezultati				
1. Ukupni prihodi	21.197.753	18.536.542	356	266
2. Prihodi od prodaje na inozemnom tržištu	54.288	452.247	551	497
3. Ukupni rashodi	24.649.971	19.400.216	336	245
4. Dobit tekuće godine	0	0	-	-
5. Gubitak tekuće godine	3.455.387	863.674	138	120
Opis				
Godina				
Razred u 2014.				
C. Pokazatelji financijske stabilnosti, likvidnosti i zaduženosti				
	2013.	2014.	Svi poduzetnici	Poduzetnici iste veličine
1. Pokriće stalnih sredstava i zaliha, kapitalom i dugoročnim izvorima	1,48	1,33	0,73	0,77
2. Udio kapitala u izvorima sredstava, u %	82,91	82,77	22,9	22,75
3. Faktor zaduženosti, broj godina	6	7	11	11
4. Koeficijent obrtaja ukupne imovine	1,05	0,97	1,1	0,93
5. Koeficijent opće likvidnosti	2,92	2,35	1,1	1,17
6. Vrijeme naplate kratkotrajnih potraživanja od kupaca, u danima	10	9	73	85
7. Vezivanje zaliha, u danim	15	14	71	89
Opis				
Godina				
Razred u 2014.				
D. Pokazatelji poslovne uspješnosti				
	2013.	2014.	Svi poduzetnici	Poduzetnici iste veličine
1. Odnos ukupnog prihoda i rashoda, koeficijent	0,86	0,96	1,02	1,03
2. Udjel dobiti ili gubitka u ukupnom prihodu, u %	-16,3	-4,66	1,61	2,06
3. Udjel dobiti ili gubitka u imovini, u %	-17,14	-4,52	1,77	1,91
4. Dobit ili gubitak po zaposlenom, u kunama	-181.862	-61.691	17.990	18.893

Izvor: obrada autora prema podacima sa stranice Financijska agencija- <http://www.fina.hr/Default.aspx?art=8965> (25.08.2016.)

U tablici 10 su vidljivi:

A) Podatci o imovini i izvorima sredstava

A.1. Vrijednost ukupne imovine 2014. godine smanjila u odnosu na 2013. godinu, 2013. godine je ukupna imovina iznosila 20.157.483 kuna dok 2014. ista iznosi 19.128.358 kuna,

A.2. Dugotrajna imovina se povećala pa je tako 2014. godine u odnosu na 2013. godinu bila veća i iznosila 11.541.818 kuna,

A.3. Za razliku od dugotrajne imovine kratkotrajna imovina se smanjila, u 2013. godini je iznosila 9.731.927. kuna dok je u 2014. godini iznosila 7.586.540 kuna.

Opis	Godina		Rang poduzetnika u razredu u 2014	
	2013.	2014.	Svi poduzetnici	Poduzetnici iste veličine
A. Podatci o imovini i izvorima sredstava				
1. Vrijednost ukupne imovina	20.157.483	19.128.358	321	230
2. Dugotrajna imovina	10.443.556	11.541.818	197	137
3. Kratkotrajna imovina	9.731.927	7.586.540	532	442
3.1. Zalihe	847.343	386.115	2.003	1.920
3.2. Potraživanja od kupaca	515.448	303.802	2.395	2.304
3.3. Kratkotrajna financijska imovina	163.620	1.989.187	182	149
4. Kapital i rezerve	16.712.043	15.832.667	136	75
5. Dugoročne obveze	46.548	0	-	-
6. Kratkoročne obveze	3.321.297	3.234.377	908	817
6.1. Obveze prema dobavljačima	2.949.767	2.532.598	559	479
6.2. Obveze prema kreditnim institucijama	0	0	-	-

B) Financijski rezultati

B.1. Ukupni prihodi poduzeća su se smanjili, pa je tako prihod 2013. godine iznosio 21.197.753 kuna dok je 2014. godine 18.536.542.

B.2. Gubitak tekuće godine je 2013. godine iznosio 3.455.387 kuna, dok se 2014. godine smanjio na 863.674 kuna.

B. Financijski rezultati				
1. Ukupni prihodi	21.197.753	18.536.542	356	266
2. Prihodi od prodaje na inozemnom tržištu	54.288	452.247	551	497
3. Ukupni rashodi	24.649.971	19.400.216	336	245
4. Dobit tekuće godine	0	0	-	-
5. Gubitak tekuće godine	3.455.387	863.674	138	120

C) Pokazatelja financijske stabilnosti, likvidnosti i zaduženosti

C.1. Koeficijent financijske stabilnosti prikazuje omjer vlastitog i tuđeg kapitala (dugoročne obveze) i dugotrajne imovine uvećane za zalihe, optimalni koeficijent je 1, što znači da se cjelokupna dugotrajna imovina financira iz dugoročnih izvora dok koeficijent manji od 1 ukazuje na niži stupanj financijske stabilnosti od poželjnog- na primjeru ovog poduzeća, on iznosi 1,33 što je svakako dobar rezultat, a u odnosu na ostale poduzetnike smo bolji.

Opis	Godina		Razred u 2014.	
	2013.	2014.	Svi poduzetnici	Poduzetnici iste veličine
C. Pokazatelji financijske stabilnosti, likvidnosti i zaduženosti				
1. Pokriće stalnih sredstava i zaliha, kapitalom i dugoročnim izvorima	1,48	1,33	0,73	0,77

C.2. Stupanj samofinanciranja ili udio kapitala u izvorima sredstava izračunava se kao omjer vlastitog kapitala i ukupne imovine, idealna iskustvena vrijednost za ovaj pokazatelj iznosi 50% te je poželjno da je njegova vrijednost što veća pa je tako kod poduzeća Naš Mali centar d.o.o. on 82,77%.

Opis	Godina		Razred u 2014.	
	2013.	2014.	Svi poduzetnici	Poduzetnici iste veličine
C. Pokazatelji financijske stabilnosti, likvidnosti i zaduženosti				
2. Udio kapitala u izvorima sredstava, u %	82,91	82,77	22,9	22,75

C.3. Faktor zaduženosti mjeri se u broju godina, a izračunava kao omjer ukupnih obveza i zbroja dobitka i amortizacije. Ovaj pokazatelj ukazuje na broj godina koji je potreban da bi se postojeće obveze pokrile iz ostvarenog dobitka i amortizacije. Iskustvo je pokazalo da je granična vrijednost faktora zaduženosti 5 godina te je poželjno da je njegova vrijednost što niža- kod analiziranog poduzeća taj faktor iznosi 7 godina te se svakako treba težiti smanjenju tog razdoblja, ali s obzirom na prosjek poduzeće ima bolji faktor.

Opis	Godina		Razred u 2014.	
	2013.	2014.	Svi poduzenici	Poduzetnici iste veličine
C. Pokazatelji financijske stabilnosti, likvidnosti i zaduženosti				
3. Faktor zaduženosti, broj godina	6	7	11	11

C.4. Koeficijent obrtaja ukupne imovine pokazuje koliko novčanih jedinica prihoda stvara jedna novčana jedinica imovine, što je koeficijent veći to je veća i aktivnost poduzetnika te je poželjno da je njegova vrijednost što viša- 0,97 iznosi ovaj koeficijent u poduzeću Naš mali centar d.o.o. te treba težiti povećanju toga koeficijenta,

Opis	Godina		Razred u 2014.	
	2013.	2014.	Svi poduzenici	Poduzetnici iste veličine
C. Pokazatelji financijske stabilnosti, likvidnosti i zaduženosti				
4. Koeficijent obrtaja ukupne imovine	1,05	0,97	1,1	0,93

C.5. Koeficijent opće likvidnosti se izračunava kao omjer cjelokupne kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza, idealna iskustvena vrijednost za ovaj pokazatelj je 2, što bi značilo da poduzeće ima dvostruko više kratkotrajne imovine u odnosu na kratkoročne obveze te da ne bi trebalo biti problema s podmirivanjem obveza. Ako je vrijednost ovog pokazatelja niža od 1, to ukazuje da poduzeće ima više kratkoročnih obveza te se stoga mogu očekivati problemi pri podmirivanju obveza vjerovnicima- u poduzeću Naš mali centar d.o.o. on iznosi 2,35 što je jako dobar rezultat,

Opis	Godina		Razred u 2014.	
	2013.	2014.	Svi poduzenici	Poduzetnici iste veličine
C. Pokazatelji financijske stabilnosti, likvidnosti i zaduženosti				
5. Koeficijent opće likvidnosti	2,92	2,35	1,1	1,17

C.6. Vrijeme naplate kratkoročnih potraživanja od kupaca pokazuje koliko je dana u prosjeku potrebno poduzeću da naplati potraživanja od svojih kupaca. Kod ovog pokazatelja je poželjno da je njegova vrijednost što niža, jer to ukazuje da poduzeće brzo naplaćuje potraživanja od kupaca i da ne bi trebalo imati problema s nedostatkom gotovine- u promatranom poduzeću je to vrijeme 9 dana što nije loš rezultat no može se poboljšati, a s obzirom na prosjek poduzeće ima puno bolje rezultate ovog pokazatelja.

Opis	Godina		Razred u 2014.	
	2013.	2014.	Svi poduzenici	Poduzetnici iste veličine
C. Pokazatelji financijske stabilnosti, likvidnosti i zaduženosti				
6. Vrijeme naplate kratkotrajnih potraživanja od kupaca, u danima	10	9	73	85

C.7. Vezivanje zaliha (u danima) pokazuje aktivnost poduzeća u pretvaranju zaliha u potraživanja od kupaca, kod pokazatelja vezivanja zaliha poželjno je da je njegova vrijednost što niža, jer to ukazuje da poduzeće brzo prodaje zalihe i stvara potraživanja od kupca tako da on u ovom poduzeću iznosi 14 dana što se svakako može smanjiti.

Opis	Godina		Razred u 2014.	
	2013.	2014.	Svi poduzenici	Poduzetnici iste veličine
C. Pokazatelji financijske stabilnosti, likvidnosti i zaduženosti				
7. Vezivanje zaliha, u danima	15	14	71	89

D) Pokazatelji poslovne uspješnosti

D.1. Odnos ukupnog prihoda i rashoda predstavlja omjer ukupnih prihoda i rashoda, ako je poduzeće ostvarilo dobitak onda su prihodi veći od rashoda te ovaj pokazatelj ima vrijednost veću od 1. U suprotnom, ako je poduzeće ostvarilo gubitak, vrijednost ovog pokazatelja je manja od 1. U poduzeću Naš mali centar d.o.o. taj pokazatelj iznosi 0,96 što znači da je poduzeće ostvarilo gubitak u vrijednosti ovog pokazatelja,

Opis	Godina		Razred u 2014.	
	2013.	2014.	Svi poduzenici	Poduzetnici iste veličine
D. Pokazatelji poslovne uspješnosti				
1. Odnos ukupnog prihoda i rashoda, koeficijent	0,86	0,96	1,02	1,03

D.2. Udjel dobiti u ukupnom prihodu izračunava se kao omjer dobitka nakon oporezivanja i prihoda. Ovaj pokazatelj je jako dobra mjera uspješnosti poslovanja za male poduzetnike, jer pokazatelj rentabilnosti kapitala kod njih nije previše pouzdan zbog malog iznosa kapitala. U poduzeću Naš mali centar d.o.o. taj pokazatelj iznosi -4,66% što označava negativni trend ovoga pokazatelja,

Opis	Godina		Razred u 2014.	
	2013.	2014.	Svi poduzenici	Poduzetnici iste veličine
D. Pokazatelji poslovne uspješnosti				
2. Udjel dobiti ili gubitka u ukupnom prihodu, u %	-16,3	-4,66	1,61	2,06

D.3. Udio dobiti u imovini pokazuje koliko je novčanih jedinica dobitka nakon oporezivanja stvorilo 100 novčanih jedinica imovine, što je udjel veći, to je veća i rentabilnost poslovanja- u poduzeću Naš mali centar d.o.o. taj pokazatelj iznosi -4,52% tako da poduzeće nije rentabilno,

Opis	Godina		Razred u 2014.	
	2013.	2014.	Svi poduzenici	Poduzetnici iste veličine
3. Udjel dobiti ili gubitka u imovini, u %	-17,14	-4,52	1,77	1,91

D.4. Dobit po zaposlenom se izračunava kao omjer dobitka nakon oporezivanja i prosječnog broja zaposlenika tijekom poslovne godine. Ovaj pokazatelj ukazuje na podatke koliko novčanih jedinica dobitka nakon oporezivanja stvara svaki zaposlenik poduzeća. U poduzeću Naš mali centar d.o.o. taj pokazatelj iznosi -61 691 što pokazuje da je poduzeće u gubitku.

Opis	Godina		Razred u 2014.	
	2013.	2014.	Svi poduzenici	Poduzetnici iste veličine
4. Dobit ili gubitak po zaposlenom, u kunama	-181.862	-61.691	17.990	18.893

U tablici 11 je prikazani podaci o zaposlenicima poduzeća Naš Mali centar d.o.o.

Tablica 11: Podaci o zaposlenicima poduzeća Naš Mali centar d.o.o.

Razdoblje	Prosječan broj zaposlenih na bazi stanja krajem razdoblja	Prosječan broj zaposlenih na bazi sati rada	Prosječna mjesečna bruto plaća po zaposleniku na bazi sati rada
2012.	20	20	6.432
2013.	19	19	6.781
2014.	12	14	7.279
1 – IV. 2015.	10	10	9.595

Izvor: obrada autora prema podacima sa stranice Financijska agencija- <http://www.fina.hr/Default.aspx?art=8965> (25.08.2016.)

Podatci o zaposlenima prikazuju podatke o prosječnom broju zaposlenih te prosječnom mjesečnom bruto plaći za prethodne četiri poslovne godine. Podatci o broju zaposlenih i prosječnoj mjesečnoj bruto plaći po zaposlenom, ne uspoređuju se sa veličinama iz podrazreda, već se prikazuje tendencija kretanja kod samog poduzetnika. Primjerice,

tendencija rasta prosječne mjesečne bruto plaće po zaposlenom govori povoljno o bonitetu poduzetnika, dok tendencija stagnacije ili pada govori suprotno. Na tablici 11, je vidljivo da se sukladno lošijem financijskom rezultatu poduzeća što je vidljivo prema tablici 10., došlo i do smanjenja broja zaposlenih djelatnika. S obzirom da ti isti ljudi sada više rade (u radnim satima), također se povećao i iznos neto plaće.

U tablici 12 su prikazane informacije o poslovanju poduzeća Naš Mali centar d.o.o.

Tablica 12: Informacije o poslovanju poduzeća Naš Mali centar d.o.o.

Opis	Razdoblje	
	I - IV 2014.	I - IV 2015.
1. Ukupni prihodi	7.120.517	2.147.964
2. Ukupni rashodi	7.620.807	2.458.897
3. Prihodi od prodaje u inozemstvu	235.064	15.283
4. Predujmovi poreza na dobit	0	0
5. Vrijednost ostvarenih investicija u dugotrajnu imovinu	222.302	31.515
Opis	stanje 01.01.2015.	stanje 30.06.2015.
6. Zalihe	902.213	389.651
7. Potraživanja od kupaca	8.572.906	1.903.644
8. Obveze prema dobavljačima	3.693.790	373.661

Izvor: obrada autora prema podacima sa stranice Financijska agencija- <http://www.fina.hr/Default.aspx?art=8965> (25.08.2016.)

Kao što je vidljivo u tablici 12, podatci o poslovanju za poslovno razdoblje prikazuju pet podataka usporedno kroz isto razdoblje tekuće i prethodne poslovne godine u koje spadaju: ukupni prihodi, ukupni rashodi, prihodi od prodaje u inozemstvu, predujmovi poreza na dobit te vrijednost ostvarenih investicija u dugotrajnu imovinu. Ostala tri podatka se prikazuju usporedno na početku tekuće poslovne godine te na polovici tekuće poslovne godine a to su: zalihe, potraživanja od kupaca i obveze prema dobavljačima.

Ukupni prihodi poduzeća su se značajno smanjili u 2014. godini, s obzirom na 2013. godinu, no smanjili su se i ukupni rashodi sa 7.620.807. na 2.458.897 kuna. Smanjilo se i stanje zaliha, potraživanja od kupaca te obveza prema dobavljačima.

U tablici 13 je prikazano stanje novčanih sredstava poduzeća Naš Mali centar d.o.o.

Tablica 13: Stanje novčanih sredstava poduzeća Naš Mali centar d.o.o.

Stanje na dan	Iznosi u kunama, bez lipa
30. IX 2014.	55.309
31. XII 2014.	43.563
31. III 2015.	75.746
30. VI 2015.	98.074

Izvor: obrada autora prema podacima sa stranice Financijska agencija- <http://www.fina.hr/Default.aspx?art=8965>
(25.08.2016.)

Stanje novčanih sredstava prikazuje stanje novčanih sredstava koja se prate na žiro računima poduzeća, i to na dan 31.12. prethodne poslovne godine, te na zadnji dan prethodnog poslovnog razdoblja (svaka tri mjeseca). Stanja novčanih sredstava se također ne uspoređuju s iznosima podrazreda, ali daju sliku o kretanju novčanih sredstava samog poduzetnika.

Kao što je vidljivo u tablici 13, u promatranom razdoblju se povećavalo stanje novčanih sredstava poduzeća Naš Mali centar d.o.o.

3.2. Obrazac BONPLUS na primjeru poduzeća Metrokon d.o.o.

U tablici 14 je prikazan prvi dio obrasca BONPLUS poduzeća Metrokon d.o.o., osnovni podaci.

Tablica 14.: Prvi dio obrasca BONPLUS poduzeća Metrokon d.o.o., osnovni podaci

Naziv poduzetnika	METROKON d.o.o. za proizvod., servisne usluge i trgovinu
Skraćeni naziv poduzetnika	METROKON d.o.o.
Adresa	10010 Zagreb, Koturaška 47
Osobni identifikacijski broj (Porezna uprava)	19750542783
Matični broj (DZS)	00248016
Oblik vlasništva	Poduzeće u privatnom vlasništvu - od osnivanja
Veličina	Srednje veliki poduzetnik
Poslovna banka	Hypo Alpe-Adria-Bank d.d.
Broj zaposlenih u 2015. godini	53
Upisani kapital (u kunama)	140.000
Vrijednost izvoza u 2015. godini (u kunama)	2.096.491
Vrijednost uvoza u 2015. godini (u kunama)	17.914.924
Godina osnivanja	1993
Pravni oblik	Društvo s ograničenom odgovornošću
Naziv razreda djelatnosti (šifra NKD)	6201 - Računalno programiranje
Članovi društva - osnivači Vlasnik/ortaci*	Zoran Zlatić, član društva Nikola Dujilo, član društva Damir Kotur, član društva Marijana Radović, član društva Jakov Pitur, član društva Ivica Babić, član društva Branimir Banek, član društva
Registarski sud Registarsko tijelo*	TRGOVAČKI SUD U ZAGREBU
Matični broj (iz Sudskog registra) Broj obrtnice/upisnika*	080192242
Članovi uprave - likvidatori	Nikola Dujilo, predsjednik uprave, direktor, zastupa pojedinačno i samostalno Krešimir Krnetić, direktor, zastupa pojedinačno i samostalno Damir Kotur, direktor, zastupa društvo pojedinačno i samostalno
Nadzorni odbor	...
Osnivački akt	Ugovor o osnivanju društva sklopljen 23. ožujka 1993. godine
Internetska adresa	www.metrokon.hr
Adresa elektroničke pošte	metrokon@gmail.com
Broj telefona	01/5522 255

Izvor: obrada autora prema podacima sa stranice Financijska agencija- <http://www.fina.hr/Default.aspx?art=8965> (25.08.2016.)

Kao što je vidljivo u tablici 14, riječ je o poduzeću u privatnom vlasništvu koje je osnovano 1993. godine kao društvo s ograničenom odgovornošću. Poduzeće se bavi računalnim programiranjem te zapošljava 53 zaposlenika.

U tablici 15 je prikazan predmet poslovanja poduzeća.

Tablica 15: Predmet poslovanja poduzeća Metrokon d.o.o.

PREDMET POSLOVANJA	
22	Izdavačka i tiskarska djelatnost
30	Proizvodnja uredskih strojeva i računala
71.33	Iznajmljivanje uredskih strojeva i opreme, uključujući računala
72	Računalne i srodne aktivnosti
74.14	Savjetovanje u vezi s poslovanjem i upravljanjem
74.8	Ostale poslovne djelatnosti
	* Inženjering, projektni menadžment i tehničke djelatnosti
	* Davanje poduke u informatici i projektiranje informacijskih sustava
	* Obavljanje trgovačkog posredovanja na domaćem i inozemnom tržištu
	* Zastupanje stranih tvrtki
	* Kupnja i prodaja robe

Izvor: obrada autora prema podacima sa stranice Financijska agencija- <http://www.fina.hr/Default.aspx?art=8965> (25.08.2016.)

Kao što je vidljivo u tablici 15, poduzeće ima više predmeta poslovanja- izdavačka i tiskarska djelatnost, proizvodnja uredskih strojeva i računala, iznajmljivanje uredskih strojeva i opreme, uključujući računala, računalne i srodne aktivnosti te savjetovanje u vezi s poslovanjem i upravljanjem.

U tablici 16 je prikazan pregled transakcijskih računa poduzeća Metrokon d.o.o.

Tablica 16: Pregled transakcijskih računa poduzeća Metrokon d.o.o.

PREGLED TRANSANKCIJSKIH RAČUNA			
Red. br.	Broj računa	Naziv banke	Datum otvaranja
1.	HR1025000091101381019	Hypo Alpe-Adria-Bank d.d.	11.03.2002.
2.	HR5523600001101538157	Zagrebačka banka	17.04.2002.
3.	HR6024020061106530101	Erste & Steiermaerkische bank d.d.	31.12.2002.
4.	HR3841320031103212010	Primorska banka	21.02.2007.
5.	HR8024890041120002387	VABA d.d. banka Varaždin	31.10.2007.

Izvor: obrada autora prema podacima sa stranice Financijska agencija- <http://www.fina.hr/Default.aspx?art=8965> (25.08.2016.)

Poduzeće Metrokon d.o.o., posluje preko sljedećih banaka- Hypo Alpe-Adria-Bank d.d., Zagrebačka banka, Erste & Steiermaerkische bank d.d., Primorska banka te VABA d.d. banka Varaždin.

U tablici 17 su prikazani financijski pokazatelji poduzeća Metrokon d.o.o.

Tablica 17: Financijski pokazatelji poduzeća Metrokon d.o.o.

Opis	2013.	2014.	2015.
A. Imovina i izvori sredstava krajem poslovne godine	Iznosi u kunama	Iznosi u kunama	Iznosi u kunama
1. Vrijednost ukupne imovine	73.545.268	72.881.304	92.969.245
2. Dugotrajna imovina	28.944.679	27.986.352	39.841.893
3. Kratkotrajna imovina	44.040.794	44.304.352	52.099.938
3.1. Potraživanja od kupaca	21.996.545	21.045.046	25.546.778
3.2. Novčana sredstva	12.704.097	8.826.964	7.934.073
4. Gubitak iznad visine kapitala	-	-	-
5. Kapital i rezerve	20.347.264	29.659.683	41.585.939
6. Dugoročne obveze	21.620.026	17.845.222	20.864.337
7. Kratkoročne obveze	24.572.787	20.931.064	26.794.481
7.1. Obveze prema dobavljačima	4.058.223	10.722.725	14.760.619
7.2. Obveze prema kreditnim institucijama	17.036.565	5.113.097	5.325.292
B. Financijski rezultati			
1. Ukupni prihod	123.898.181	185.188.146	226.387.446
2. Ukupni rashod	112.223.742	169.495.276	209.915.342
3. Dobit nakon oporezivanja	10.715.283	13.894.400	13.076.256
4. Gubitak nakon oporezivanja	0	0	0
C. Pokazatelji poslovanja			
1. Stopa vlastitog kapitala, u %	27,67%	40,70%	44,73%
2. Ekonomičnost ukupnog poslovanja, koeficijent	1,1	1,09	1,08
3. Rentabilnost ulaganja, u %	18,73%	23,84%	19,43%
4. Koeficijent opće likvidnosti	1,79	2,12	1,94
5. Koeficijent obrta ukupne imovine	1,68	2,54	2,44

Izvor: obrada autora prema podacima sa stranice Financijska agencija- <http://www.fina.hr/Default.aspx?art=8965>
(25.08.2016.)

U tablici 17, je vidljivo:

A) Imovina i izvori sredstava krajem poslovne godine

A.1. Vrijednost ukupne imovine se povećavala u promatranom razdoblju, 2013. godine je ista iznosila 73.545.268 dok je 2015. ona 92.969.245 kuna,

A.2. Povećala se i dugotrajna imovina koja je 2013. godine iznosila 28.944.679, dok je 2015. ona 39.841.893 kuna,

A.3. Kratkotrajna imovina se također povećala pa tako 2015. godine ona iznosi 52.099.938.

Opis	2013.	2014.	2015.
A. Imovina i izvori sredstava krajem poslovne godine	Iznosi u kunama	Iznosi u kunama	Iznosi u kunama
1. Vrijednost ukupne imovine	73.545.268	72.881.304	92.969.245
2. Dugotrajna imovina	28.944.679	27.986.352	39.841.893
3. Kratkotrajna imovina	44.040.794	44.304.352	52.099.938
3.1. Potraživanja od kupaca	21.996.545	21.045.046	25.546.778
3.2. Novčana sredstva	12.704.097	8.826.964	7.934.073
4. Gubitak iznad visine kapitala	-	-	-
5. Kapital i rezerve	20.347.264	29.659.683	41.585.939
6. Dugoročne obveze	21.620.026	17.845.222	20.864.337
7. Kratkoročne obveze	24.572.787	20.931.064	26.794.481
7.1. Obveze prema dobavljačima	4.058.223	10.722.725	14.760.619
7.2. Obveze prema kreditnim institucijama	17.036.565	5.113.097	5.325.292

B) Financijski rezultat

B.1. Ukupni prihod se povećao, 2013. godine je iznosio 123.898.181, dok 2015. iznosi 226.387.446 kuna.

B.3. S obzirom na povećanje prihoda povećala se i dobit nakon oporezivanja- 2013. je bila 10.715.283 kuna dok 2015. godine iznosi 13.076.256 kuna.

B. Financijski rezultati			
1. Ukupni prihod	123.898.181	185.188.146	226.387.446
2. Ukupni rashod	112.223.742	169.495.276	209.915.342
3. Dobit nakon oporezivanja	10.715.283	13.894.400	13.076.256
4. Gubitak nakon oporezivanja	0	0	0

C) Pokazatelji poslovanja

C.1. Stopa vlastitog kapitala u obrascu BONPLUS prikazuje snagu kapitala kroz visinu njegovog udjela u ukupnim izvorima, udjel manji od 10% smatra se lošim, onaj pak veći od 10% prihvatljivim, veći od 20% dobrim, a udjel veći od 30% vrlo dobrim- stopa vlastitog kapitala poduzeća Metrokon d.o.o. se povećavala te 2015. godine iznosi 44,73% što se smatra vrlo dobrim pokazateljem.

C. Pokazatelji poslovanja			
1. Stopa vlastitog kapitala, u %	27,67%	40,70%	44,73%

C.2. Ekonomičnost ukupnog poslovanja iskazuje se kroz odnos ukupnog prihoda i ukupnih rashoda. Poslovanje je ekonomično kada je ukupni prihod veći od ukupnih rashoda odnosno kada je koeficijent veći od 1,00, a nije ekonomično u slučaju da ukupni rashodi vrijednosno premašuju ukupni prihod te je koeficijent manji od 1,00. Ekonomičnost ukupnog poslovanja poduzeća Metrokon d.o.o. 2015. godine iznosi 1,08 što je dobar pokazatelj jer su ukupni prihodi veći od ukupnih rashoda.

C. Pokazatelji poslovanja			
2. Ekonomičnost ukupnog poslovanja, koeficijent	1,1	1,09	1,08

C.3. Rentabilnost ulaganja kao odnos dobiti prije oporezivanja uvećane za kamate i ukupne imovine je loša u slučaju da je manja od 8%, srednja ako se kreće između 8 i 12%, dobra je ona između 12 i 15%, a veoma dobra ako je veća od 15%, rentabilnost ulaganja poduzeća Metrokon d.o.o. 2015. godine iznosi 19,43% što je iznimno dobar rezultat.

C. Pokazatelji poslovanja			
3. Rentabilnost ulaganja, u %	18,73%	23,84%	19,43%

C.4. Opća likvidnost mjeri se odnosom kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza. Ako je koeficijent manji od 2,00 likvidnost može biti upitna, a u slučaju da je manji od 1,00 veoma je izvjesna nesposobnost plaćanja. Opća likvidnost mjeri se odnosom kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza; ako je koeficijent manji od 2,00 likvidnost može biti upitna, a u slučaju da je manji od 1,00 veoma je izvjesna nesposobnost plaćanja. U slučaju ovog poduzeća, ona iznosi 1,94 što znači da likvidnost može biti upitna no to i dalje nije rizična situacija,

C. Pokazatelji poslovanja			
4. Koeficijent opće likvidnosti	1,79	2,12	1,94

C.5. Koeficijent obrta ukupne imovine pokazatelj je aktivnosti poduzetnika, a izračunava se kroz odnos ukupnog prihoda i ukupne imovine te pokazuje koliko se puta u godini pri ostvarivanju ukupnog prihoda obrne vrijednost raspoložive imovine, poželjno je da koeficijent bude veći od 1,00 odnosno da ukupni prihod nadmaši vrijednost raspoložive imovine, koeficijent obrta ukupne imovine ovoga poduzeća iznosi 2015. godine 2,44 što je odličan rezultat koji pokazuje da ukupni prihod nadmašuje vrijednost raspoložive imovine.

C. Pokazatelji poslovanja			
5. Koeficijent obrta ukupne imovine	1,68	2,54	2,44

Na tablici 18 je prikazan broj zaposlenih u poduzeću Metrokon d.o.o.

Tablica 18: Broj zaposlenih u poduzeću Metrokon d.o.o.

PODACI O ZAPOSLENIMA				
Opis	2013.	2014.	2015.	
Prosječan broj zaposlenih na bazi stanja krajem razdoblja	54	46	51	
Prosječan broj zaposlenih na bazi sata rada	51	44	53	

Izvor: obrada autora prema podacima sa stranice Financijska agencija- <http://www.fina.hr/Default.aspx?art=8965> (25.08.2016.)

Prosječan broj zaposlenih, nakon pada 2014. godine, u 2015. godini bilježi ponovni rast te je 51 prosječan broj zaposlenih na bazi stanja krajem razdoblja, a 53 prosječan broj zaposlenih na bazi sata rada.

U tablici 19 je prikazan konačan izvještaj BONPLUS obrasca- rejting poduzeća Metrokon d.o.o.

Tablica 19: Konačan izvještaj BONPLUS obrasca- rejting poduzeća Metrokon d.o.o.

Vjerojatnost zastoja plaćanja	Kategorija rejtinga	Opis
do 2,5%	Izvanredan rejting	Najviša kvaliteta poslovanja; vjerojatnost zastoja u plaćanjima do 2,5%
2,5% do 5%	Izvrstan rejting	Vrlo visoka kvaliteta poslovanja; vjerojatnost zastoja u plaćanjima 2,5% do 5%
5% do 7,5%	Vrlo dobar rejting	Vrlo dobra kvaliteta poslovanja; vjerojatnost zastoja u plaćanjima 5% do 7,5%
7,5% do 10%	Solidan rejting	Solidna kvaliteta poslovanja; znatne promjene u okolnostima i okolini mogu oslabiti poslovni subjekt vjerojatnost zastoja u plaćanjima 9,3%
10% do 15%	Dobar rejting	Prosječna kvaliteta poslovanja; ugroženo plaćanje kamata i dugova kod negativnog razvoja; vjerojatnost zastoja u plaćanjima 10% do 15%
15% do 20%	Srednji rejting	Niža kvaliteta poslovanja; granično prihvatljiv rizik, vjerojatnost zastoja u plaćanjima 15% do 20%
20% do 25%	Ispodprosječan rejting	Nesigurnost poslovanja; potreban oprez; vjerojatnost zastoja u plaćanjima 20% do 25%
25% do 30%	Slab rejting	Slaba kvaliteta poslovanja; visoka nesigurnost poslovne suradnje; vjerojatnost zastoja u plaćanjima 25% do 30%
30% do 35%	Jako slab rejting	Nesigurna kvaliteta poslovanja; vrlo visoka nesigurnost poslovne suradnje; vjerojatnost zastoja u plaćanjima 30% do 35%
Više od 35%	Najniži rejting	Vrlo nesigurna kvaliteta poslovanja; vjerojatnost zastoja u plaćanjima više od 35%

Izvor: obrada autora prema podacima sa stranice Financijska agencija- <http://www.fina.hr/Default.aspx?art=8965> (25.08.2016.)

Prema Financijskoj agenciji Metrokon d.o.o. prema kategoriji rejtinga spada u vjerojatnost zastoja plaćanja od 7,5% do 10% što označava solidan rejting odnosno da postoji solidna kvaliteta poslovanja- znatne promjene u okolnostima i okolini mogu oslabiti poslovni subjekt te sukladno tome vjerojatnost zastoja u plaćanjima iznosi 9,3%.

4. ZAKLJUČAK

U ovom radu provodi se analiza ključnih značajki i elemenata bonitetnih informacija obrazaca BON-1 i BONPLUS te utjecaj i važnost istih na donošenje poslovnih odluka unutar brojnih poduzeća.

Obrasci koji se obrađuju u ovom radu, BON-1 i BONPLUS, su obrasci koji se odnose na nužne informacije za detaljnu provjeru boniteta poslovnog subjekta. Iste se može zatražiti isključivo od Financijske agencije, ispunjavanjem zahtjeva za izdavanje informacije o bonitetu/solventnosti. Svakako se mora istaknuti kako je BON-1 obrazac koji je jedan od temeljnih izvora podataka koji mogu poslužiti pri ocjeni boniteta. BONPLUS je, za razlike od obrazaca BON-1, proširena i bogatija verzija bonitetne informacije koja sadrži veći broj kvalitetnijih i preglednijih podataka i informacija, koje mogu poslužiti u kvalitetnom poslovnom odlučivanju.

Značajke obrazaca BON-1 i BONPLUS su u ovom radu obrađene na dva poduzeća- Naš Mali centar d.o.o. te Metrokon d.o.o.

Analiza poduzeća Naš Mali centar d.o.o. je pokazala da se u poduzeću smanjila vrijednost ukupne imovine u odnosu na 2013. Godinu. Također su smanjili ukupni prihodi poduzeća, gubitak tekuće godine te gubitak po poduzeću, dok se povećao faktor zaduženosti poduzeća.

Što se tiče poduzeća Metrokon d.o.o., BONPLUS obrazac je prikazao da je poduzeće ekonomično. Ekonomičnost ukupnog poslovanja poduzeća Metrokon d.o.o. 2015. godine iznosi 1,08 što je dobar pokazatelj jer je poslovanje ekonomično kada je ukupni prihod veći od ukupnih rashoda odnosno kada je koeficijent veći od 1,00. Također su zabilježeni pozitivni rezultati što se tiče i rentabilnosti, rentabilnost ulaganja poduzeća Metrokon d.o.o. 2015. godine iznosi 19,43% što je iznimno dobar rezultat.

Opća likvidnost ovoga poduzeća mjeri se odnosom kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza. U slučaju ovog poduzeća, ona iznosi 1,94 što znači da likvidnost može biti upitna no to i dalje nije rizična situacija koja se ne može promijeniti. Što se tiče koeficijenta obrta ukupne imovine poželjno je da koeficijent bude veći od 1,00 odnosno da ukupni prihod

nadmaši vrijednost raspoložive imovine. Koeficijent obrta ukupne imovine ovoga poduzeća iznosi 2015. godine 2,44 što je odličan rezultat koji pokazuje da ukupni prihod nadmašuje vrijednost raspoložive imovine.

POPIS LITERATURE

Knjige:

1. Bahtijarević-Šiber, F. (2001.): “Leksikon menadžmenta”, Zagreb: Masmedia
2. Tomašević, J. (2004.): “Novac i kredit”, Zagreb: Dom i Svijet
3. Vujević, I. (2005.): “Financijska analiza u teoriji i praksi”, Split: Ekonomski fakultet u Splitu

Članci:

4. Bešvir, B. (2010.): “Bonitest- brza provjera boniteta poduzetnika”, Računovodstvo, revizija i financije, Vol. 11., No.10., str. 96-100.
5. Dumičić, K., et.al. (2006.): „Primjena odabranih statističkih metoda u ispitivanju karakteristika korištenja bankovnih usluga financijskog savjetovanja od strane poduzeća u Hrvatskoj“, Vol.6., Ekonomski fakultet u Zagrebu, str. 1-26.
6. Kavur, V. (2013.): “Bonitetne informacije za procjenu rizika poslovnog odnosa”, Računovodstvo, revizija i financije, Vol. 5., No.13., str. 91-92.
7. Kovačević, J. (1991.): “Prilog analizi kreditne sposobnosti”, Financijska praksa- časopis za financijsku teoriju i praksu, Vol. 15., No.1-2., str. 23-42.
8. Ljubić, D. (2004.): „Modeli za ocjenu boniteta poslovnih partnera“, Računovodstvo revizija i financije, RRiF plus, Vol.6., str. 52-60.
9. Neseck, D. (2001.): “Važnost bonitetnih informacije u poslovanja”, Vol. 7., str. 107-109.
10. Osmanagić Bedenik, N. (2003.): “Rejting kao suvremeni instrument ocjene bonitetu”, Računovodstvo, revizija i financije, Vol. 10., str. 74-80.
11. Osmanagić Bedenik, N. (2003.):“Instrumenti analize i ocjene boniteta“, Računovodstvo, revizija i financije, Vol. 9., str. 66-70.
12. Pervan, I., Peko, B. (2008.): “Financijski pokazatelji u bankarskim modelima za procjenu boniteta trgovačkih društava”, Računovodstvo, revizija i financije, Vol. 9., str. 35-42.
13. Vujević, K., Balen, M. (2006.): „Pokazatelji uspješnosti poslovanja poduzeća pomorskoga prometa“, Pomorstvo, Scientific Journal of Maritime Research, Vol.20., No.2., str. 33-45.

Internet stranice:

14. Financijska agencija- www.fina.hr, 25.08.2016.

Ostali izvori:

15. Grgatović, M. (2012.): "Ocjena boniteta poslovanja na primjeru poslovanja trgovačkog poduzeća „Rezal“ d.o.o.", Split: Ekonomski fakultet u Splitu

PRILOZI

Prilog 1.: Zahtjev za izdavanje informacije o bonitetu/solventnosti

ZAHTJEV za izdavanje informacije o bonitetu/solventnosti

Podaci o tražitelju

(Poslovni subjekti upisuju naziv i matični broj, a građani ime i prezime te broj osobne iskaznice.)

Naziv/ime i prezime	____		
Matični broj/br. osobne iskaznice	____	OIB	____
Adresa- mjesto, ulica i broj	____		
Telefon	____	Telefaks	____
Adresa e-pošte	____		

Podaci o poslovnom subjektu i informacijama koje se traže

Naziv poslovnog subjekta	____		
Matični broj	____	OIB	____

Za navedenoga poslovnog subjekta tražim sljedeće
(Znakom X označite koju informaciju želite za navedeni poslovni subjekt.)

☐	Informacija BON-2 za broj računa	____	-	____	komada	____	
☐	Informacija BON-1/ hrvatski	komada	____				
☐	Informacija BON-1/ engleski	komada	____				
☐	Informacija BON-1/ njemački	komada	____				
☐	Ispis tražitelja BON-a 1 u razdoblju od	____	do	____	komada	____	
☐	Potvrda vjerodostojnosti BON-a 1	ID	____	izdan dana	____	komada	____
☐	Potvrda o razlozima neizdavanja BON-a 1			komada	____		
☐	Informacija BONPLUS/ hrvatski	komada	____				
☐	Informacija BONPLUS/ engleski	komada	____				
☐	Informacija BONPLUS/ njemački	komada	____				
☐	Potvrda vjerodostojnosti BONPLUS-a	ID	____	izdan dana	____	komada	____
☐	Potvrda o razlozima neizdavanja BONPLUS-a			komada	____		
☐	Informacija BON-1/IN	komada	____				

Oblik i način preuzimanja informacije

(znakom X označite na koji način te u kojem obliku želite preuzeti traženu informaciju)

osobno u poslovnici FINA-e

na papiru

u elektroničkom obliku (CD/disketa)**

poštom

na papiru

u elektroničkom obliku (CD/disketa)**

elektroničkom poštom**

** Bonitetna informacija BON-1/BONPLUS izdana u elektroničkom obliku može se u pravnom prometu koristiti samo ako je prezentirana u elektroničkom obliku na nekome od elektroničkih medija: CD/USB stick, disketa, dostavljen e-poštom i dr.

Elektronički BON-1/BONPLUS ispisan na papiru pomoću pisača nije elektronički BON-1/BONPLUS niti BON-1/BONPLUS u papirnom obliku. To znači da elektronički BON-1/BONPLUS ispisan na papiru pomoću pisača nema pravnu snagu elektroničke isprave niti isprave na papiru. FINA ne ovjerava ispis elektroničkog BON-a 1/BONPLUS-a koji je ispisan na pisaču.

S obzirom da svaka pravna i fizička osoba samostalno i izričito odlučuje o upotrebi i prometu elektroničkih isprava u svom poslovanju, preporučujemo da provjerite da li poslovni subjekt kojem šaljete elektronički BON-1/BONPLUS prihvata uporabu i promet istih.

U _____, _____ godine

Potpis i pečat podnositelja zahtjeva

SAŽETAK

Bonitet ima ulogu da na temelju kvalitetne cjeline različitih ekonomskih događaja i procesa u poduzeću, procijeni hoće li to poduzeće imati potencijal da se dodatno ulažu sredstva s obzirom na način poslovanja tvrtke. Tokom istraživanja boniteta tvrtke pregledavaju se poslovne knjige, planovi u kraćoj i dužoj budućnosti i slično. Na bonitet poduzeća značajan utjecaj imaju i kvaliteta i realnost razvojnih programa, stupanj iskorištenosti kapaciteta, nivo produktivnosti rada, kvaliteta investicijskih programa, razvijenost poslovnih funkcija i slično. Utvrđivanje boniteta poduzeća uvijek prethodi donošenju neke značajne poslovne odluke samog poduzeća ili njegovih komitenata. Utvrđivanje boniteta pretpostavlja neke normalne tržišne uvjete privređivanja i normalan gospodarski ambijent. U uvjetima tržišnih nestabilnosti i gospodarskih poremećaja potrebno je naći nove principe i kriterije na bazi kojih je moguće vršiti vrednovanje primjereno novim uvjetima. U radu su analizirani obrasci BON-1 i BONPLUS poduzeća Metrakon d.o.o. te Naš mali centar d.o.o. kako bi se istaknuli bitni podaci koji postoje u tim obrascima, a veoma su važni za donošenje ključnih poslovnih odluka.

Ključne riječi: bonitet poduzeća, financijski pokazatelji, BON-1, BONPLUS.

SUMMARY

Solvency has a role to assess, on the basis of quality units of various economic events and processes in the company, whether this company has the potential to further invest resources based on the company's way to do business. During the research, the creditworthiness of the company reviewed the books, plans in the short and long run, etc. Solvency of the enterprises is significantly impacted by the quality and reality of development programs, the degree of capacity utilization, level of productivity, quality investment programs, development of business functions and other factors. Establishing credit rating always precedes the adoption of important business decisions of the company or its customers. Determining creditworthiness assumes having normal market conditions and normal economic environment. In terms of market instability and economic dislocation, it is necessary to find new principles and criteria on the basis of which it is possible to carry out the evaluation of appropriate new conditions. This paper analyzes the forms BON-1 and BONPLUS of the companies Metrakon Ltd. and Naš Mali Centar Ltd. in order to highlight important data that exist in these forms, which are very important for making key business decisions.

Keywords: credit worthiness of companies, financial indicators, BON-1, BONPLUS.